

okozza. Amikor a gerinc vonalát átvizsgáltuk, előkerültek a puszkagolyók. Ez volt az a terület, ahol az ostromlók a roham során kibukkantak a domb takarásából.

2008. március 3–5. között, kihasználva a lomb nélküli időszakot, terepbejárást és műszeres leletfelderítést folytattunk. A munkába bevontuk a MH 1. Tűzszerész és Hadihajós ezred tűzszerész járőrét, akik bombakereső műszerrel vizsgálták át a területet. Ez a készülék a nagyobb mélységben elhelyezkedő fémtárgyakat mutatja ki.

A szőlő átvizsgálása során a K-i oldalon nagy űrméretű mozsárágyú bombák repeszei kerültek elő. A 2006-os feltárás idején itt már találtunk egy 4 cm vastag repeszdarabot. Valószínűleg ennek a bombának került elő még néhány darabja, de további 6 és 3 cm vastag repeszeket is találtunk, egy helyen pedig különböző falvastagságú darabokat depózva. Valószínűleg olyan célpont helyezkedett el itt, amire több lövést is leadtak. A repeszek több különböző űrméretű mozsárágyú jelenlétére engednek következtetni. A depót valószínűleg a talajművelés során előkerült darabok lerakásával hozták létre.

A 2007–2008-as kutatási időszakban az alábbi leletanyag került elő: 1 kb. 3 fontos ágyúgolyó; 10 átlagosan 4 cm falvastagságú, nagy űrméretű mozsár bomba-repezs; 25 vas kézigránát-repezs (kb. 7 cm átmérőjű, üreges vasgömbök darabjai) 45 különböző átmérőjű ólom puszkagolyó.

NÉGYESI LAJOS – KÖLTŐ LÁSZLÓ

299. Paks-Cseresznyépuszta, Akalacs, Bíbic-hegy (Tolna megye) Á, Kk

Cseresznyépusztától ÉNy-ra, egy nemrég kivágott erdő helyén végeztem helyszíni szemlét 2008. január végén. A terület az 1960-as évekig ismert fekvésű, de azóta beerdősült középkori Akalacs falu közelében fekszik. A már újraterelített erdő rész a pusztán is átfolyó patak Ny-i felén kb. 300 m hosszan húzódik. A felszínen kevés a tűztől kormos Árpád-kori kerámiát gyűjtöttem. Az erdőtől É-ra, fűvel és erdőfoltokkal borított területen néhány apró, középkori oldaltöredéket figyeltem meg vakondtúrásokban, ezzel szemben, a patak K-i felén pedig egy fiatal akácban két középkori tégladarabot találtam. A kevés téglamagarázata lehet, hogy a templomromot a 18. sz. végén elhordták, helyén szőlőt telepítettek, maradékára pedig az 1960-as években előbb barackost, majd erdőt ültettek.

K. NÉMETH ANDRÁS

300. Paks, Erzsébet Szálló (Tolna megye) Ő, Tő, Ű

A Paks óvárosában található Erzsébet Szálló rekonstrukciós munkáihoz kapcsolódó régészeti felügyelet során az épület udvarának ÉK-i részén létesítendő mélygarázs helyén, kb. 2,5 m mélységben 2008. május és június

folyamán végzett mentőásatáson 900 m²-en 42 régészeti objektumot dokumentáltunk. Az őskort 8, a török kort 28, a 19. századot 3 objektum képviselte, 3 objektum kora pedig ismeretlen.

A legintenzívebb a török kori megtelepedés: ebből a korból származik egy enyhén a földbe süllyesztett falú, közepén fapadlójú munkagödörrel ellátott, megújított kemencéjű ház, egy lejtős lemenetelű, ovális alakú, mély pince és egy-egy ácsolt faszerkezetes illetve ásott kút, valamint 19, többnyire szabályos, kerek vagy ovális szájú gödör illetve két téglalap alakú, függőleges falú, lapos aljú, mély tárolóverem.

A 19. századból maradt ránk egy nagyméretű, téglalap alakú, szabályos rézsűs szélű verem. Alján hosszanti irányban gerenda futott végig, oldalait növényi anyaggal (talán gyékénnyel) takarták le, betöltése nagy mennyiségű újkori kerámiát (köztük több habán töredéket) tartalmazott. Egy ovális gödör betöltésének felső részéből henger alakú, klasszicista cserépkályha töredékeit bontottuk ki.

A négy, szórványosan előkerült sír közül három bizonyosan a hódoltság korára keltezhető. Közülük kettőt egy nagy mennyiségű vastárgyat (csákányfokos, fokosbalta, sarkantyúk, kengyel stb.) tartalmazó gödör betöltésének tetejére, szabálytalan helyzetben temettek el, ami haláluk erőszakos voltát valószínűsíti.

Munkatárs: dr. Váradyné Péterfi Zsuzsanna.

K. NÉMETH ANDRÁS

301. Paks-Gyapa, Templomdomb

(Tolna megye) Kk

A Paksi család által valószínűleg a 15. sz. második felében építettett, írott forrásokból, légi fotóról és felszíni leletek révén is ismert, fallal körülvett nemesi udvarház területén végeztem szondázó ásatást 2008. június 30. és július 8 között. Három, összesen 55 m hosszú kutatóárkunkban egyetlen, igen sekélyen megmaradt alapfalszakasz mellett mindössze egy kiszedett alapárkot, valamint néhány keskeny árkot és sekély, leletmentes gödörrel találtunk. A jelenségek kis száma, az épület maradványainak a terület nagyfokú kopása és a 19. sz. végi anyagnyerő célzatú ásatás feltehető romboló hatása miatt bekövetkezett erőteljes pusztulása, valamint a felszíni leletekhez képest meglepően kevés és jellegetlen leletanyag miatt az ásatást a tervezettnél korábban befejeztük.

K. NÉMETH ANDRÁS

302. Paks-Gyapa, M6 TO-15. lelőhely

(Tolna megye) U, R, B, V, LT, Ró, A

A lelőhely Gyapa község K-i határában, a Vörös malom-patak D-i partján és a patakhoz legközelebb fekvő platón terül el. A megelőző feltárást 2008. április 7. és október 15. között az ELTE Régészettudományi Intézete végezte az épülő M6 autópálya Tolna megyei szakaszán.